

ქართული სხობრება

ვათაგვრთ სალიტერატურო ჟურნალი

† კოტე მესხი

გარდაცვალების წლის თავი სრულდება პარსკევს, 15 მაისს.
შაბათს—16 მაისს ქაშვეთის ეკლესიაში გადახდილ იქნება
პანაშვილი.

ახალი გამოცემა

ფეკლანსათვის საჭირო და სასარგებლო წიგნი

რუსომ სიძყვათა სრული ლექსიკონი

შედგენილი იოსებ იმედაშვილის მიერ

მეორეა შეესებულ-შესწორებული (პირველ გამოცემაზე ბევრად გადიდებული). წიგნში ახსნილ-განმარტებულია სამოც ათასამდე (60000), უცხო ენათგან (ფრანგულ. ინგლისურ, ლათინურ და სხ.) შემოსული, სიტყვა და ანაღა. წიგნი შეიცავს ათას ეჭვას სეცტამდე, მოზრდილი ზომისაა, აწყობილი იქნება ახალი კორპუსის მთავრული და ჩვეულებრივი ასოთი, წასმული ინგლისურ საუკეთესო კალენკორს-ს უდაში, მოოქოვილ-მოგარაყებულ ასო არშიებით შექმული. ვინც ისუფებს, წიგნზე დაიბეჭდება მისი სახელგარის პირველი ასოები.

ხელისმომწერათვის გაგზავნილი ღირს **ორი (2) მანათი** (ფულის გადახდა შეღავათითაც შეიძლება: ხელის მოწერის ღირს 1 მან., დანარჩენიც—წიგნის გამოსვლის ჟამს).

ხელის მოწერა მიიღება: **ქუთ. „თეატრი და ცხოვრების“ რედაქციაში** („სორაპანი“-ს სტამბაში). **ფოსტით:** Тифлисъ. Ред. „Театри да Цховреба“ **ოს. იმედაშვილი.**

ს ა ხ ა ლ ს ო ს ა ხ ლ ი

ოთხშაბათს, 13 მაისს, თბილისის ქართ. დრ. დასის მსახ. აშ-ბაის მიერ წარმოდგენილი იქნება:

ო ტ ე ლ ო

ტრადელია 5 მოქ. და 9 სურ. თარგ. ივ. მანაბლისა მონაწილეობს მთელი დასი
ადგ. ფასი 1 მ. 50 კ-დან 10 კ-დე დასწევისი სად. 7 1/2 საათზე.
რეჟ. მ. ქორელი

„ახალი კვალნი“

კამოდის ორშაბათობით
გაზეთი ღირს: ერთი წლით 2 მ. და 50 კ.,
ნახევარი წლით—1. 50 კ., ერთი თვით—20 კ.,
ცალკე ნომერი—ერთი შაური.
რედაქციის ადრესი: **კუთანს. Типографія Шерадзе и Карнаухова для „Ахали Квали“**
ფულის გამოსავანის: **კუთანს. Тип. Шерадзе и Карнаухова Северіану Николаевичу Бахтадзе.**

ს ა ხ ა ლ ს ო ს ა ხ ლ ი

კვირას, 17 მაისს

კოშტა მესხის გარდაცვალების წლის თავის აღსანიშნავად გამართება წარმოღობენა—ღილჷ

4 განყოფილებად:

- I. იოსებ მაჭავარიანი წარმოსთქვამს სიტყვას „კ. მესხის მნიშვნელობა“.
- წარმოდგენილი იქნება კ. მესხის:
- II. „რუსთველი“, მე 2-რე მოქ.
- III. „გაბრატ მერთხემ“, მე 3-მე მოქ. (ციხეში)
- IV. აპოთეოზი: გვირგვინ-ყვავილეებით შემკულ კ. მესხის სურათის ირგვლივ შეიკრიბებიან მისი ამხანაგნი მსახიობნი. სიტყვებს წარმოსთქვამენ მ. საფაროვ-აბაშიძისა და სხ.
- დასაწყისი 12 1/2 ს.
- ადგილების ფასი—20 კ-დან 2 მ. 50 კ.

№ 19

წელიწადი
მეცხრამეტი

წელიწადი 5 მ., ხანგვარ წლით 3 მ., ცალკე ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება „სურაბანის“ სტამბაში. მისამართი: **Тифლისь** Ред.-Театри да Цховრება“ I. Имедашвили

ხელ-მოწერული წერილები არ დაიბეჭდება.—ხელთნაწერები საკუთრობისამებრ შესწორდება.—რედაქტორთან პირისპირ მოლაპარაკება შეიძლება „სურაბანის“ სტამბის კანტონაში—დღითი 9—2 ს., საღამოთი 5—7 ს., ტელეფონი № 15-41

№ 19

3 3 0 4 5 1 0 მ ა ი ს ი

1915 წ.

10 მ ა ი ს ი

ეკრძალენით ხელოვნებას! ისე არაფერი ჰქონახვს ადამიანის გრძობა-გონებას, როგორც ხელოვნების სიმბინჯე, არა მთლიანობა, გახელოსნება...

და ის მწერალი, მსახიობი ანუ მუსიკოსი, რომელიც ხელოვნების სრულყოფას ყურადღებას არ აქცევს—რა ღირსია ხელოვნების ტაძრის ქურუმის სახელი ატაროს?!

ხელოვნებისადმი არა პატივისცემა განსაკუთრებით დასჩემდათ ჩვენებურ სცენის-მოყვარეთა უმეტესობას: და ზოგიერთ მსახიობთაც, რომელნიც არა თუ ხელოვნების ღრმა შეიშენლობას არ უკვირდებიან, ნაკისრ როლსაც არ სწავლობენ, ამა თუ იმ პიესაში თვის მდგომარეობას არ უკვირდებიან—ხშირად წარმოდგენებს ყოველად შეუფერებელ, მხატვრულად მოუწყობელ, პირობებში მართვენ, რეპეტიციებზე ან არ დაიარებიან და თუ დაიარებიან—უფერ-მაჯეროდ, წარმოდგენის ღამეს მოვლენ მთვრალნი, რითაც წარმოდგენის მთლიან შთაბეჭდილებას ხელს უშლიან... ხოლო როცა ამ ნაკლს შენიშნავეთ—თავსაც მართლულობენ- რეპეტიცია არა გეჭონია, როლი არ ვიცოდითო და სხ.

ასეთ ვითომდა სცენის მსახურთ ადგილი შეიძლება ყველგან ჰქონდეთ, ხოლო ადამიანის უწმიდეს გრძობათა წმიდა სამლოცველოში—სცენაზე-კი არასოდეს...-

ეკრძალენით ხელოვნებას, ვინც ოდნავ მაინც პატივსა სცემთ ..

სიტყვა საქმედ იქ-
გვა მშვიდობისა!... ცა.. ის, რაც ამ ერთი წლის წინად ვისურვეთაწ უკვე ხორციელდება: ენკენისთვიდან გამოვა თვისური ეურნალი „ახალი მოამბე“, პროგრესიულ-დემოკრატიულ მიმართულებებისა...

ჩვენი ერის გონებრივი განვითარება საკუთრობებს არა მხოლოდ დასურ-ჯგუფურ გამოცემათ, არამედ ყოველგვარ ვიწრო მისწრაფებებზე მაღლა მდგარ გამოცემასაც...

დინჯი, დარბაისლური, მიუღლომელი შემოქმედებითი მუშაობა, სამშობლო ენის—სტილის დამუშავება და ხალხის სულიერი ავლა-დიდების გამომზეურება სად შეიძლება, თუ არა თვისურ ეურნალში...

ასეთი ეურნალი თუ ამ ათი-თხუთმეტი წლის წინად იყო საკირო, მით უმეტეს დღესაა საკირო და სასარგებლო...

დღევანდელ პირობებში მით უფრო სააჰოა ამ ეურნალის გამოცემა, რომ სათავეში საზოგადოებასა და მწერლობაში ცნობილი პირნი. ქ-ნი ნინო ყიფიანისა და ბ ივ. ელიაშვილი— უღვანან, ყოველ ვიწრო ჯგუფურ-დასურ მიმართულების გარეშენი...

არა ნაკლებ ყურადღებას იქცევს ქუთათური კვირეული გაზეთი „ახალი კვალი“, რომლის გამოცემაც გასულ კვირას დაიწყეს და რომელიც, როგორც სწანს, ჩვენს ცხოვრებაში **ახალი კვალის** გაყოფას შექმნის...

გვა მშვიდობისა ორივე გამოცემას... ვი გი ნიშნები სწანს...

მ ბ ნ ე ბ ი ს კ ი ბ ე მ^{*)}

კლამი ხელში ავიღე და უეცრად ვიგ-
რძენ, რომ დღეს არა გამოვა რა... ვერას
დავწერ. ყოველდღიურ უსიამოვნებისაგან
ღარდღლულ გულის სიღრმიდან დაიზადა და
მოსვენებას არ მოძღვედა მწვავე სევდიანი
საკითხი:

— „რასა სწერ, რისთვის ან ვ-სთვისა
სწერ?“

წარმომიდგა აჩრდილი დიდებული ქუ-
რუმის, აჩრდილი ქეშპარიტ მშვენიერებისა..
იგი თითქოს მეჩურჩულებოდა:

— „ნუ თუ ჯერ კიდევ საკმაო არ არის,
რაც დაიწერა? ან რა შეგიძლია შექმნა
ჩემ-მიერ შექმნილ უკვლავ მშვენიერების ოქ-
როს სტრიქონებს?“

აღღვებულნი, ათრთოლებული ვიდექი
დიდებულ მოხუცის აჩრდილის წინაშე..

ჩემ საწერ მაგიდის პირდაპირ ფანჯრი-
დან ლურჯ ცის სიღრმემდინ უეცრად გაბ-
მულიყო უშველებელი კიბე.

კიბის პირველ საფეხურზე იდგა თეთრი
ნათელი მოჩვენება, ჩემი სულის წიაღში
დაბადებული.

უმწიკვლო, წმინდა წმინდა, ვით შუქი
ჩემი ოცნებისა...

ხელი გაიმწოდა და მითხრა — მომყე-
ვიო...

გზას შევეუდეგი, ზევით მივეშურებოდი.
რაც უფრო მაღლა ვიწვედი, მით უფრო
ვრცელი იყო ზეცა, მით უფრო ღრმა
უბკრული იყო ქვეყანა ..

ჩემი გზა ზღაპრულ მშვენიერებას წარ-
მოადგენდა...

საოცნებო ქვეყნისაკენ მივეტურავდი ..
მომესმა ხმა ნახი, მთრთოლვარე, ვით
გაზაფხულის ქლერა

— „მე ვარ — მშვენიერება!“

ვითარცა ზვირთები ზღვაში, ჩემში იბა-
დება და ჩემსკენ ისწრაფვის ყოველივე.

საუცხოვო და ლამაზი ყოველი, რად-
გან ჩემით არის გამსჭვალული! ჩემით. აბა,
გაღიხნედე!“

ზევიდან გაღვიხედე.
დედამიწა მზის სხივებში ელვარებად,
ვით ძვირფასი ფერადი ქვა, დილის შუქით
შემოსილი ტყე შრიალედა..

მთათა თოვლიანი მწვერვალები ვარდის
ფერ ქაფში დულდენ და მდინარეთა მოკაშ-
კაშე ფოლადით გარშემორტყმულნი, ჰქანა-
ობდენ ღრუბელთა მოვერცხლილ ქსოვ-ღში.

მართლაც საუცხოო იყო ყველაფერი,
სილამაზეზე ზღადადება ყოველივე, მაგრამ..
მაგრამ ძირს კვლავ ოხრავდა და კენესოდა
დედამიწა, ძირს ჰქეითინებდა დაქანცული,
დასუსტებული, ღონე მიხილი ადამიანი.

— „მხედვე?“ კვლავ მომესმა ხმა ნახი
და მთრთოლვარე, ვით გაზაფხულის ქლერა.

— „ტყენი შრიალით ჩურჩულებენ,“
მივუგე მე, — „რალაც იღუმალ მშვენიერებაზე,
წყნარად იღიმებიან მოვერცხლილ ღრუბელ-
თა შორის მწვანე მოლით შემოსილნი მდევ-
მთათა მწვერვალნი, საუცხოო ჰიმნსა ჰგალო-
ბენ მდინარე და ნაქალუნნი; ყველაფერი
ლამაზი და მშვენიერია, რადგანაც შენით
არის გამსჭვალული, ყველაფერი... მაგრამ,
ჰკენესის და ოხრავს დედა-მიწა, მაგრამ...“

— „გასწი, გასწი მაღლა, საბრალო
ადამიანი!..“

კვლავ ვცადე ერთი საფეხურით კიდევ
ზევით ავწეულიყავ ..

ვერ შევძელი და გულის ტკივილით
ვიგრძენ, უძლური ვარ მოვშორდე ამიერე-
ბას, უძლური ვარ მოვშორდე დედამიწას,
მის სევდას ..

გული მიწის ხმაურობით, ოხვრით და
და კვწისით ამევსო...

კიბეზე ვიდექი გულდამწვარი, გაქვავე-
ბული...

პირველ საფეხურზე კვლავინდებურად
რედა მოჩვენება, წმინდა და უმწიკვლო, ვით

*) თვით ავტორის მიერ წაკითხული „სალი-
ტრატურა დილაზე“, სახ. სახლში № 3 მისი.

შუქი ჩემის ოცნებისა. სიბრალოლით, მწარე ლიბოლით შემომკვეროდა ..

წყვლიადით მოცულ დედამიწაზე შვად ჰკრიალედა სახარბოველათა რიგი, რომელ-ზედაც ჰქანაობდენ ჩამოხრჩობილი ..

სამინელი მკვდარი თვლებით რომჩერე-ბოდენ...

— „შეხედე, შეხედე, მშვენირებავ!“

სასოწარკვეთილებით შევძახე მე. .“

მან სახეზე სწრაფად ხელები მიიფარა, ოღნავ შეირხა და გაჰქრა..

გაჰქრა მარადისობის ბურუსში. .

გ. ამირეჯიბი

ქ უ რ უ მ ს

(აკაკის.—წარმოთქმული აკაკის დილაზე სახ. სახლში)

ჰანგთა მეფე! როცა მესმის ხმა ნარნარი შენი მღერა, მეც ფრთა მესხმის, მაგრამ შენებრ ვერა ვმღერი, ვფიცავ, ვერა!

ვინ გასწავლა ეგ გალობა, ვგრე ნახი, ეგრე წყნარი, რომ მყინვარმაც იწყო ლხობა, რომ მყინვარსაც სცივია ცვარი?!

ვინ ხარ, ვ-ნა, ბულბული თუ მისი ტოროლა ენა ტკიბილი, რომ ზარს ჰრეკავ გარიყრახე, ფრთა მილხახი, ფრთა გაშლილი?

იქნებ ღმერთმა მოგავლინა ციურ გრძნობის დასაკვესათ, კაცთა სულის აღსადგენათ, სიყვარულის დასათესათ?

ეჰ, რა ვიცო, ვინ ხარ, რა ხარ, უკვდავი ხარ როგორც ღმერთი; პოეზიის შენება ხარ, ცის და მიწის შემეერთი!

მაგულიშვილთა სადიდაგლა

წარსულის მკვლევარი

დ. გ. ბაქრაძე (1827-90)

ჩვენი წარსული წყვილი-დით იყო მოცული, წინა-პართა საქმენი მტვრით და-ფარული, როდესაც დიმიტრი ბაქრაძე მის გასაშუქებ-ლად მოგვევლინა—ბნელს ნათელი მოჰფინა, წარსუ-ლის შესწავლა მტკიცე მეც-

ნიერულ ნიადაგზე დააფუძნა...

დ. ბაქრაძე დაიბადა ს. ხაშში (გარე-კახეთში 1827 წ. 8 აპრ. მამა მისი ზაქარია ს. ხაშმის ღარიბი მღვდელი იყო, დედა მისი —ამავე სოფლის გლეხის ქაქრაშვილის ასუ-ლი. წერა-კითხვა მამამ დააწყებინა. სასწავ-ლებლად ჯერ ადგილობრივ ნათლისმცემ-ლის მონასტერში მიაბარა, მერე თბ. სასულ. სასწავლებელში, შემდეგ სემინარიაში, რომ-ლის დასრულების შემდეგ დიმიტრიმ უმაღ-ლესი განათლება მოსკოვის აკადემიაში და-ამთავრა 1850წ. კანდიდატის ხარისხით. 1851 წ. სამშობლოში დაბრუნდა და ამ წლიდან სიკვდილამდე მსახურებდა სამასწავლებლო, საზოგადოებრივ და სამმართველო ასპარეზზე. ყველგან დიდ მუყაითობას, სიყვარულსა და თვითმოქმედებას იჩენდა, ხოლო უკვდავი სა-ხელი დასტოვა თვ სი სამეცნიერო დაუღა-ლავე შრომით არქეოლოგიურ, ისტორიულ, პალეოგრაფიულ და ეთნოგრაფიულ გამოკ-ლევებით. დასწერა მრავალი ისტორიული გამოკვლევა (28-დღე დიდი ნაშრომი). რუსუ-ლად წეა დაიწყო 1849 წ. („სოვრემენიკა“-ში), ქართულად 1860 წ. („სიციკარში“). იყო ბეჯითი, წარსულის შესწავლით გატაცებუ-ლი, მეცნიერული ცოდნით აღჭურვილი, ფრთხილი, მიუღღოველი მკვლევარი და მტკი-ცე მამულიშვილი. როგორც ადამიანი, იყო თავმდაბალი, უმწიკვლო, მეტად ჭთავაზიანი, გარდ. 1890 წ. 10 თებერ. ქართველმა ერ-მა დიდის პატივისცემით დაკრძალა იგი (13 თებერ. დიდუბის ტაძრის გალავანში) და წელსაც, გარდაცვალების 25 წლის თავს, მოწიწებით მოიხსენია ის მამულიშვილი მეც-

ნიერი, რომელმაც სამშობლოს წარსულს შავი ზეწარი გადაჰხადა და მზის სხივებს აზიარა...

ასეთ შვილთ ერი არ ივიწყებს და მუ დამ მადლობით იხსენიებს...

სცენის ქურუმი

კოტე მესხი
(1914-15)

ამ კვირია ერთი წელიწადი სრულდება, რაც აღარ გვყავს ჩვენი კოტე, სამშობლო სცენის მეფე ქურუმი, ქართული სასცენო ხელოვნების სწორუპოვარი ნერონი და ნაპოლეონი...

ჯერ ერთი წელიწადი არც კი გასულა... და უკვე

მწვავდა ვერძნობთ უმისობას...

ქართული თეატრის ისტორიაში წითელი ძაფით ჩაქსოვილია კოტეს ხსენება...

ამიტომაც არის, რომ ქართ. დრამ. სახ. გამგეობას და მსახიობის მოღვაწეობის პატრონობას ვინაობს და დაუწყებიათ მისი გარდაცვალების წლის თავი ღირსეულად აღნიშნონ, შესაფერი ზემოთ... განზრახულია შემოსავალი ძველის ასაგებად გადიდოს.

და განა საზოგადოება კი უკან დაიხეცა—თავის წვილის არ გადასდებს, რომ ხელთქმნილი ძველი აუგოს იმას, ვინც სამშობლო სცენას საძირკველი ჩაუყარა ხელთუქმნელ ძველთა განსახიერებით!

გვგონია, საზოგადოება აღფრთოვანებით შეხვდება იმ კაცის მოსახსენებელ დღეს, რომელიც მარად აფრთოვანებდა ჩვენს გულს, გრძნობასა და გონებას...

ეს დღეც მალე გათენდება - 17 მაისს, დილით სახ. სახლში.

მუშა-მწერალი

ეს იყო მიხ. გიორ. ლელაშვილი...*)

მეტად ცუდს პირობებში მოუხდა ცხოვრება, სიცოცხლე და სიკვდილი...

არავინ იყო მისი მზრუნველი: შვიდი წლისამ ვნფენჯიაცნის ქარხანაში დაიწყო

მუშაობა, ანბანი ძალუასაგან ისწავლა, კითხვა—გაგონებზე, წიგნებს თვისით დაეწავა, ლექსების წერას შეუღდა და საბავშვო ჟურნალების ერთი მუღმივი თანამშრომელთაგანი შეიქმნა...

სწერდა ლექსებს, აკროსტიხებს, შარადებს, ანდაზა-გამოცანებს...

და მუშა, მუშათა სულ-გულის მცოდნე, მუშებს—მდაბიო ხალხს მწიგნობრობას აზიარებდა, კითხვის სურვილს უღვიძებდა, თვითგანვითარებისკენ მიუთითებდა...*)

1903 წლიდან სახლხო სცენაზედაც მონაწილეობდა.

1913 წ. მისი რედაქტორ-გამომცემლობით გამოდიოდა საოხუნჯო ჟურნალი „ქინქარი“ (თვითონ სწერდა „შაგას და სხ. ფსევდონიმებით, 1914 წ. გამოსცა ასეთივე ჟურნალი „უსსხი“, რომელიც მე-9-ე ნომერზე შეაჩერა მართებლობამ, ხოლო მუშარედაქტორი სამშვიტრო საქმის გამო სამართალში მისცა 129 მუხლის ძალით.

ამავე აპრ. 27 დამით უწყება ჩააბარეს—ხეალ, 28 სასამართლოს წარუდგეკიო...

მაგრამ ბედკრულმა მუშა-მწერალმა დაასწრო: სასამართლოს კი არა, სიკვდილს წარუდგა: 2 მაისს სული განუტევა...

და ის, ვინც თვისით შექმნილი ცოდნით, არა დიდი ნიჭით, მაგრამ წრფელი გულით მოზარდი თაობისა და მდაბიო ხალხის გათვითცნობიერებას ემსახურებოდა, გარდაიცვალა ირის სიღარიბეში, დიდთაგან შეუწყწარებელი, თითქმის ყველასაგან მიტოვებული, თითო-ოროლა მეგობარ-მუშის თანაგრძნობით...

მძიმე და აუტანელია ქართული მწიგნობრობის მუშაკის ცხოვრება...

მაგრამ დიდებუა დრო და მასაც მოიგონებენ...

იოსებ არიმათიელი

*) ცალკე გამოცემა მისი პოემა „მოლაღტემა“, ლექსთა კრებულები: „კანდილი“, „ნობოლი“, „სხვევრბლი ტიღობასა“ და სხ. დარჩა მრავალი ხელთნაწერი.

*) დაბ. 1869 წ. 20 ნოემ., გარდ. 1915 წ. 2 მაისს. სურათი იხ. „თ. და ც.“ № 16.

ქველმოქმედი

სალომე ბეუნიის ასული გურგენიძისა

ქართულ გიმნაზიის ეკლესიის შესწირა ორასი თუმანი, თვით გიმნაზიის სხლითის მამულები (სახლკარი, ტყე და სხ.)

სიუჰარული ტაპარი

სმარ ტყეში, ვერცხლივით ბრჭყვიალა ტბის ზირად, ვარდის ბუჩქებით გარემოცული აღმართულა წმიდა ტაძარი. ტაძარსა შინა მარმარილოს სამსხვერპლოზე სდგას. სანტე-ხლური, რომელშიან განუწყვეტილვ გუნდრუკო იკმევა!

ეს არის ჩემი სიყვარულის წმიდა. ტა-ძარი..

მოღვიფრე ტბაზე წუნარდ მიამინურა-ვენ გენი ველმოღერებულნი! და ივენოსენ ტბის თეთრ ლოტოსის ნაზ სურნელუბასს..

ვარდის ბუჩქებზე მსხდომნი იადონნი გალობენ, ქებათა-ქებას ასხავენ ამ მშვენიერი ბუნების შემოქმედსს..

განთადის ჟამს, მარმარილოს სამსხვერ-პლოს წინა, მუხლ-მოდრეკილი, ღოცვადა ვღბეპარ, და წრფელის გულთ, ღვთისადმი ღოცვას აღვავლენ, ვეძიებ მე მასს..

სამსხვერპლო აკმევს გუნდრუკის სურნე-ლებას, სისრებით ათბობს ჩემს არსებასს..

იწყის სურნელოვანი შესაწირავი!

ისმის საამა, მომკვადრებელი, ორთოვის წუნარი ჩანგისა ჟღერა, მასხად-ჩამოკები და ფე-რაიბო-ნაზად დამღერენ ტრეს სიმფიანასს..

მუნ მათა ვფევი, ღოცვას ვღადაღებუ!..

სამოთხის ნეტარებას განვიცდი!..

ყოფლად შემძლე ზეყეს შეესთხოვ შენს სიცოცხლეს, მშვიდობით უოფნასს.. გერგურტი-

ღები იმას, რომ შენ შეუქისა შეენი ახოლდრ, მკანრ მარსად გაცხეს შენს უნებურად!. ტლანქი ძალა მუხრუჭებს გიჭერს, და განსო-ბინებს ნათლით მოსილს სიცოცხლეს ტკბილ-სა, რომელს შენგ შესტრფიდი და გიყვარ-დას!..

— სისხლით გაუმადარო, წყუელო მარსო, ვინ მოვცა ნება, სიცოცხლე წამართვა?!. განა შენ ძალგიძს, სიცოცხლე მოამანიჭო?!. წყუელ იყუ შენ!. მე სიცოცხლე მიანდა, მზე და ძა-ლით ნუ მართმევა!..

სდუმს! მღაჯობი ძეგვის, ვით სდუმან გამ-ტრებულნი ტუვის ხენი რომელოც, თითქოს, განთადისას ჩანსინებათ, და სთელემენ!!!

ძეგსი ხმას არ იღებს, გამწერადა, გან-რისხებულა!.. სამსხვერპლო უკვლავების სურ-ნელს აკმევს!

ოჰ, ხეტარებაჰ!.. გუნდრუკის კვამლში, შენს სახეს ვხედავ ნათლით მოსილსა!..

შენ მოხველე ჩემთან?! მარჯუნის ზობილი ბაკენი დიმილს მიდგინან!,. შენ მიამეღვინე, ჩემი სულე მოსწვდა შენს სულს!.. შორით გაიგო ჩემი ვედრება, რომ მას ვეძებდი, იგი მწყურო-და?!. სუ თუ შენ, ნათელი სულო, ღვთაება ხარ!. შენზე ვილოცო!.. ვილოცებ შენზე, შენ ძლიერი და უკვდავი ხარ!.. მე შენა მწამ-ხარ!. ჰა, სულე ჩემი, მსხვერპლად შევირე, ნათელი სულა!.. რად, რად, შემოთთდა შენი სახე ახოლენ, ეგადენ ტურფა ნათლით მო-სილი?!. სუ თუ, ამ მწამში შენ ტყვია გულს მოგხვდა!.. ვაი, მე ბედარულს!..

სული სწყუსს, სულმა იგრძნო ტოლის და-კარგვა!..

შენ მწუხარედ გამოამიზირალი შევლასა მთხოვ, განკმირული და მე არ ძალმიძს შევლა! სადლა ვიბოვო ძმანდაფიცი მე შენი სწორი?!

ვინ სტეს ნუგემი დაობლებულ სულს!.. ვინ განატრობებს, ოხრად შეინილს, ტაად მინდარსუ?!.

და ვინ დაკაფრქვევს ცრემლებს მღუ-ღარესს!..

ყველას ვიბოთანი ქვეყნად, მხოლოდ, შენ, შენ, ვერა გპოვებ, ჩემო ახოლენ!..

ოჰ, რა ძმელია ტოლის დაკარგვა!..

სუ თუ მარდასობის ჟამთა სრბილასში, როს ჩვენ აღვღებთო, სხვა სახით: კვლად ვი-ხილავთ ურთ-ერთს!..

ჩვენ კვლავ უნდა აღვზღვეთ, და შევექმნათ სიტოცხლე, რომ ძალით არ ჩავეიქრონ სიტოცხლისა მუხე!.

ჩემს ტადარში ჩაქრა სიტოცხლის წმიდა ღამზარა!..

შორით მომესმის, მწარე გოდება, მოთქმა ჩივილი!..

ტბის სეღაზირი ჩურჩულიდ მამნობს თვის მწუხარებას, სხივის ქვეყნად გამეფებულ უსამართლობას!..

ძვესი სდუმს, განისხებულისა!..

ტბის თეთრ უგავილთანდ თავი დახარეს... ტენი ლერწაში მიიპაღინენ..

ვ. ბუთ—ლი

სანდრო ვერელი (ეპიკურული)

ბაქოს სცენის მოყვარე

სანდრო ვერელი (ეპიკურული)

ახლახან ბაქოში გარდაიცვალა ახლგაზდა სცენის მოყვარე სანდრო ვერელი, გვრად ებიპედიო, და მისმა გარდაცვალებამ დიდატული დასწკიოტა ადგილობრივ, ბაქოს დრამატულ წესს. მშენიერი ახლგაზდა, ჰატოისანი და დაუღალავი მუშაკი, ამხანაგების სეყვარელი აღამაინი იყო. მუღამ თავაზიანი, საქმეში დაუ-

ზარებელი დიდის ხაღისით ეკიდებოდა ქართული სცენის საქმეს და რითიც შეეძლო, თავდადებით მუშაობდა. ეკ იყო ერთი იმ მუშაკთაგანი, რომელთანდ თავის გამოჩენა და განდიდების სურვილი ეი არ მუშაგებთ, არამედ საქმის წრეელი სიყვარული და უხადო ხელიანიობა. წრეგანდელ სეზონში ეი, სამწუსროდ, დაღუნებურად ჩამოშორდა თავის სეყვარელ საქმეს, რადგან ფოსტაში მისხურებდა და იმიანიობის გამო შეტად ბეერი სამუშაო დაატუდა თავს. დიდატ სწახდა ამ მოუღდელობით, მაგრამ აი უღმობეღმა სიკედდიმა სეკუნოდ შეახედა ის წმინდა გული, რომელიდ საზოგადო საქმისათვის ეგრე აღფრთოვანებით ფეთ-

ქდა. სრულიად ჯან-სადი ახლგაზდა იმსხურებდა სუნაგმა. ამხანაგებმა—ფოსტის მოხლეკებმა და სცენის მოყვარეთ—შესაფერის ჰატოისნეკმით მიაციდეს უკანასკნელ განსხეგებლამდე და გუღში ჩაიეღეს სამუღამო ხსოვნა წრეედლის, ჰატოისანის და უდროოდ დაკარგულის სანდრის.

ზანი

წარული მოზავეკისადმი

„თუ შენი ძმა არ გიყვარს, რომელიც ახლო და ყოველ დღე ჰხედვ, როგორ უნდა შეიყვარო და იწამო ღმერთი, რომელიც შენზე შორს არის და უხილავია.

იოანე კოროპარი

რამდენიმე ქვეყანაში, რომლის ხალხი განათლებით ძალიან მაღლა სდგას ჩვენზე, სიდაც მუშა ხალხს უფრო ნაკლებად ესაჭიროებათ დანხარება, სიდაც თვითონ მთავრობა ხელმძღვანელებს და მუშაობს ხალხის სადღერტელოდ, ადგიტებს, ამხნეგებს, უადგილებს ცსოგრებას, სიდაც უგულა თანასწორობა, ერთს მეორის არ აქეს შიში“, იქაც ეი დალოცვილმა იქაურმა ჰედატოგებმა შეიუშაგეს წესი და რიგი და გადასცეს თავიანთ მოწაფეებს სახელმძღვანელოდ: რადესაც ამათ დითხოგენ ხოლ შე საორთეოდ, ივინი მოგაღენი არიან მიიფენტ-მოიფენტონ სოფელებში, ტვენონ ხალხს და თვითონც განცნონ თავიანთი თავი ღზინსა და ჭირში, კაჭირებანსა და უკირელობაში. ესენი ბეღადს ირეკენ (უმეტესად სტუდენტებს), ეს ბეღადი აგენტებსა გზანის აქ-იქ სოფელებში იმის გასატებად, თუ რომელ სოფელში რა კაჭირებაა, რა დუხჭირი ტრიალებს, რომ მოწაფეთა წრემ დახმარება გაუწიოს ამ სოფელს, კაჭირების თფლი მოსწმინდოს, თავისი გულიდ გაახაროს და კაჭირებულთა გულსაც ნათელი მოჭოფინოს. ეს აგენტები უეგადფერს ატობინებენ თავის ხელმძღვანელს და მერე იწყება მუშაობა და სოფელის დახმარება. ეს ორგანიზაციი ორ უმთავრეს მიზანს ემსახურება: 1) ახლთობა ჰატარობითეე ეხეგვა მოქალაქობრივ გრძნობას, ქვეყნის ტანობას, სამშობლოს სიყვარულს და 2) კაჭირებულთა დახმარებას.

მოწვევები! სწორედ დღეს, შუტადრე დღეს, მით უფრო ჩვენს ქვეყანას ესაჭიროება ეს ორგანიზაცია, დღეუწადღეს უმაცალოთ იმს ზაქციანს სჯატრეფილსაც მოსთხოვას მსხვერწელი და ჯანსაღი, სუკეთესო შეიღები ბრძოლის ველზე გაიხვეტი შინ მხოლოდ დაფრ-ლომდანი, ბავშვები, დედაცნები დაწნენ. ძლიერი კალაში უნდა, მსხვილი ენა, გაშქრინი გონება და მასთან მატარი გული, რომ შესი-ლოს კანში უკლავ იმის გადმოდება, რასაც სო-ფელიში გაიგონებთ და რასაც ნახვით აქ თქვენი ბეღიერი თაყლითა: ნახვით გოგონებს, ბიჭებს დატარეფული სხით, ტიტელებს, მშორებს, დაფრცხნულს, წიდატეფიანებულებს... ნახვით მხოლოდ ჩონჩხს აღამინისს, მხოლოდ მტკეფ-სებას... თვალში სისხლით ატამსებთ ამ სან-ხობით, დაიწვით, დაიდაბებით და უფრო გა-ციმღიერებთ სურფილი ამათი დაწმარებისა... დიდი სურათი გადატელებათ თვალწინ, ამავე დროს მოგატანებთ თქვენი ზაქციანობა, დეზა, ნელოტა, წარსული დაწი სისარულისა და სიღლითს და ამასთანვე დეკანჯელი ბეღ-შობა, სულით ობლობა ჩვენი სოფელიებისა, დანახვით უკლავ ამას და უფრო ძლიერად ატო-ტოკებთ გული სიყვარულით თქვენი სოფლი-საღმი, თქვენი სოფლის არე-მარისა... უცნაუ-რი რამ არის, ბავშვებო, ეს სიყვარული, ეს გრძობა, გაუკებაია, უწინარი, მატრამ ნეტარი, ძლიერი: გულს უდტუტებს, რადაც უკდაგე-ბის წყაროს უშახუნებს ძარღვეში და ძალა-უნებურად გაგამოტრებიანს ზოტის სიტ-უვებს:

„არ გავნდი საღას კლდეებსა
უკდაგების ხეცედა,
არ გავნელი ჩემსა სამშობლოს
სხვა ქვეყნის სამოთხეცედა“...

რა არის? რა ძალა? რა გართებს? რა გაკაშირებს? რა გრძობას ეს გრძობა? იფი-ქრეფ ამ კითხვებზე, მატრამ უკლავური გაუ-კებარი, დარწმუნა თქვენითვის, მხოლოდ იგრ-ძნობით სიყვარულს, ნეტარებას, რადაც ღვთაურ ძალას, რომელსაც დაემონებით და ზნეობითი კაშირით აკეანსებთ ოსად-კლდეებსა; თქვენს სოფელს, იკენესებთ მისი ტეფილებათა და ნე-ტარებას მიღწემით მისი ძალ-მოხილვობით! შეგი-

უვარდებათ თქვენი სოფელი და ეს გრძობა შეგართობთ, შეგაკავშირებთ სამშობლო ქვეყ-ნას. თქვენი სოფელი ხომწაქცილია თქვენი სა-შობლო ქვეყნისა, თქვენი სამშობლოც ზაქციანს ნატური მთელი ქვეყნისა, და ეს გრძობა შეგა-რთობთ, გატეფიებთ სხვს ქვეყნის სიყვარულს, მას ჭირსა და ვარამს. ათუ შენი ძმა არ გი-ყვარს, რომელიც ხალა და უოკელ დღე ჭხე-დავ, განა შეგიძლიან შეაყვარო და იწამო დმერ-თა, რომელიც შენზე შორს არის და უხიდა-ვია შენთვის? ტუედად კი არა ბრძანა იანწე ოქრობიშია. თუ შენი ქვეყნის არ გიყვარს, საღაც შენი დღენი გატეფიება, საღაც უკა-დაფერს ჭხედავ, საღაც ბუნებას შესთვისე-ბულხარ, საღაც უკლავური შენთვის ნანობა, საღაც დარღობ და ღადობ, განა შეგიძლიან შეიტკობ და შეაყვარო სხვს ქვეყანა, შენთვის უხიდავი და უწნობა?

და აი სწორედ ამ აზრით გამსჭვალული წადით, ბავშვებო სოფელში, მიიფრტ-მოიფრ-ტენო; ბევრნი ხართ და ბევრს საქმესაც გა-აკეთებთ: უშეღელი ხაღს მკაში, თავთავის მოტრეფებაში, ძნების შეკებაში, კალოზე, და სხვს და სხვს... ფუტკარი ზაქციანს მწერი, მატრამ დმერთსაც ემსახურებს და კაცსაც... და თქვენც იგივე ფუტკარი ხართ, ჩემო კარგებო! თქვენი ზაქციანს ხელებით მუშაობაშიც დაე-ხმარებით და ზნეობითაც გაამხნეებთ, აღამა-ღლებთ, გაუთობთ გულს და აღარ ათქმევენებთ ამ საღადლებებს:—ამ განაღლებულ ხაღსშიაც მოტრეფდით: მოფლენ ჩვეთანს, თავისი მოქარ-გული ენით ახალი ცოცხივით მიჭკვიან, მოჭ-ტვიან ჩვენს დაბეჭებულს გულს და მერე ისევე ნაკეთა და ნადღლით გვიფიქრებო. დმერთმა გაშორით ამ ბრალს და დმერთმა მოტრეფ ძალი და სიმხნე ამ ჩემი წინადადების განსახორციე-ლებლად.

(„სახს ფურ ა) ალექ. ნათაძე

აკაკის ბრძნული სიტყვები

რასაც კი დასაბამი აქვს,
თანვე ჰმდევს დასასრული.
რაც გარეგნობით თვალსა ჰკრის,
ის შიგნით გამოხრულია...

ავის და კარგის გამრჩევი
გამოცდილება ძნელია...

ახალი ძველსა შემუსრავს,
შეუცვლის ხორცს და ფერსაო...

ჩაც არ იწვის, არ ანათებს,
უჩინარად ღებება ნელა.

ერთი წამიც-კი სიცოცხლის,
თუ სხივების მომფენია,
უსინათლოს და უგრძობელს
საუკუნოს მირჩენია.

ნაშეზის ზღვაზე

VI უკვდავება

ჰეროსტრატემ ფერფლად აქცია დიდებუ-
ლი ტაძარი არტემიდისა, სულით ობოლმა
მგოსანმა, მთელ სიცოცხლის განმავლობაში
სისხლის ცრემლებით ნაშა სამშობლოს გულ-
მკერდზე აღმოცენებული ტურფა ყვავილნი,
რომ ქვეყნად უღვდევება მოეპოვათ, და ამ
უსაქმურს ადამიანს კი, რამოდენიმე წუთის
უაზრო მუშაობით უკვდავ უქმნია თავისი
სახელი.

უღირსი ხელით შეგებია პიტალო კლდის
მკერდს და ისე ღრმად ამოუქარგავს ასოები,
რომ დროთა მსვლელობა ვერ ამოშლის მას,
საუკუნეთა განმავლობაში იქნება ეს კლდე
აღმართული და ზედ იქნება წარწერილი მი-
სი სახელი.

მთ. ხომჯირნიძე

ნუ იფიქრებ...

ნუ იფიქრებ, რომ მიყვარდე, ჯადოსნურო სარო ტანო,
როცა შენს წინ ლოცვად ვსდგები, მინდა გეყუო, გეთაყვანო.
ნუ იფიქრებ, ნუ იფიქრებ, თითქოს შენში ვეტრფი ქალსა,
როცა მინდა დავემონო მკერდს მშვენიერს, თეთრ ფიქალსა.
მე ყოველგვარ სილამაზეს—სულის ლტოლვით ვეგებები,
მე თვითვე ვქმნი ტანჯვას ძლიერს, ჩემის ტანჯვით ვიკვებები.
ვეტრფი წმინდა სიყვარულით, მარწყვის დილას, წითელ სისხამს,
ვეტრფი ზეცას, როცა იგი ვარსკვლავთ სამოსს წამოისხამს.
მიყვარს, როცა სიოს სუნთქვით, ირხევა და თრთის ფურცელი,
მიყვარს ყანა მოლადანე, ზღვა მღელვარე, საზღვარ ვრცელი.
მიყვარს მთვარე, როცა იგი მოვერცხლილსა ისარ-კავენს
ათრთოლებულ ტბისა გული, ვეღარ იქერს, ვერ აკავენს
მიყვარს როცა გაზაფხულზე დედამიწა იქარგება
და მაშვისა სევდით სტვენა ღრუბელთ შორის იკარგება...
მიყვარს ბალი, სად ყვავილნი დაკმევენ გუნდრუკ სურნელს,
წყარო როცა ჩამჩურჩულებს ყოფნის ზღაპარს საამურ-ნელს,
მიყვარს ოხვრა, როცა დარდი გულს პირ-ბასრსა ეკალს ასობს,
მიყვარს ღამე საოცნებო, მაშინ ლტოლვა ერთი ასობს...
მიყვარს ტანჯვა—სილამაზე, და თუ შენს წინ ლოცვად ვსდგები,
შენ არ გეტრფი, როგორც ქალსა, მე სიტურფეს ვემონები!..

გრ. მებრელიშვილი

მწირო-სარდალი*

(გაგრძელება. იხ. „თ და ც.“ № 18)

ნინო (მოდის წყაროსთან, გახეღ-გამოახეღავს და აღტაცებით)

ვიშ, ამ მშვენიერებით სავსე წალკოტსა, საოცნებოსა და სანეტაროს!

ვინ იქნება რომ ნახოს, არ დასტკბეს და მის გულს სევდა არ ვადეყაროს?

(ცისკენ აღაზურაბს ხელებს)

ოჰ, შემოქმედო, ეს ტურფა მხარე, სამოთხის დარი, თვალი ქვეყნისა, თუ ჩვენ მოგვეცი, გახეღო პოგვანიჰო ძალაც მტერთაგან ამის დახსნისა, ყოვლის მხრიდან გარს შემორტყმულნი, აღარ გვაძლევენ რომ მოსვენებას, — შურთ ჩვენი ბედი და გვიპირებენ განადგურება-გადაშენებას!..

(მინასტრიდან ჩამოდის გივი კოკით ხელები,

ნინო დაიანახავს და თავისთვის)

ვიღაც მწირია...)

(უკვირდება)

და მერე, ღმერთო,

რა მშვენიერი არის ყმაწვილი!..

სწორედ ცოდვა ამის მწირობა,

როს უპირის მამულს ვაქვაცი შვილი!..

(გივი დაიანახავს ნინოს, შეკრთება და მო-შორებით დადგება, ნინო გვის)

მშვილობა შენდა, ჰაბუკო მწირო!

გივი (მღელვარებით)

შენცა მშვილობა და გამარჯვება!

ნინო (დამიჯლით)

ახლოს მოიწი, ნუ გეშინიან:

არ ვარ აღქაჯი, არც მოჩვენება!

(გივი მოდის, ხავსებს კოკას და წასვლას აზიარებს, მაგრამ ნინო წინ დაუდგება)

გივი (მღელვარებით) რა გინდა?

ნინო (სიცილით) ქაჯი გგონივარ?

გივი

ნინო მაშ, მოიცადე! რა გეჩქარება?

(გივი დადგამს კოკას და თან გაოცებით თან აღტაცებით უუურავს. ნინო ცოტა ხნის შექმდე) დიდი ხანია მონასტერში ხარ?

გივი თხუთმეტი წელი!

ნინო (გაოცებას) რას აკეთებდი მერე იქ ბავშვი?

გივი როგორ თუ რასა?! მაცხოვარს ცოდვილს სულს ვავედრებდი.

ნინო (სიცილით) დიახაც კარგი საქმე გიქნია, მაგრამ ისეთი რა ცოდვილი ხარ, რომ ასე ადრე ზრუნვას სულისთვის და ღეთის ვედრებას შენ შესდგომიხარ?! (საუფუფუროთ) განგებისაგან მეომრად შექმნილს,

რად მივიმართავს მონასტრისათვის, უარგყვია ქვეყნიერება და მოგიკლია სამშობლოსათვის შენი ძალ-ღონე, განსაცდელში მყოფს, ახლა რომ ასე ძლიერ სჭირდება?

გივი (ნაღვლით)

პასუხად მხოლოდ ეს შემიძლიან გითხრა, რომ დედამ ასე ინება.

ნინო დედამ? სჩანს, ბევრი შვილი ჰყოლია?

გივი არა, ჩემ გარდა შვილი არა ჰყავს.

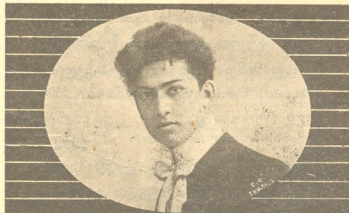
ნინო მაშ, აშკარაა, შესსტლებიხარ?

გივი არა, არც ვძულვარ.

ნინო აბა, რასა ჰგავს,

რომ ერთად ერთი, შენებრივ, შვილი ცოცხლად მოუკლავს და დაუშარხავს?!)

გივი განა ბერობა, ღვათის სამსახური, ცოცხლად სიკვდილი და დამარხვა?!..

მსახიობი ი. უიციძე

ავღაბრის სახალხო თეატრის რეჟისორი. დღეს თავის საბუნების სდგამს „სამეგრელოს მთავარ ღვინს“

* გასულ კვირის ნომერში ამ პიესის მოქმედ პირთა შორის გამოჩენილია მანანა, ნინოს გამადელი; იქვე „მოხუცი“-ს მაგიერ უნდა იყოს მსახურანი.

ნინო მაშ?! უნდა საქმით ღმერთს ემსახურო, ის-კი მარტოკა ფუჭი სიტყვაა, როცა ვაჟკაცი ძალღონით სახეც, მონასტრის კედლებს შეეფარება და სულ ლოცულობს, მხოლოდ ლოცულობს...

არა, ის ღმერთს არ ემსახურება! ღვთის სამსახური იგივე მოყვრისა სამსახურია, დამეთანხმები, და რომ შენ შენთვის აქ ლოცულობდე, ამით ვის რაში გამოადგები?.. მკვდარია უქმე სარწმუნოება,— ღმერთს ღვაწლი უნდა, არა სიტყვები!.. განა თვით ქრისტე და მოციქულნი ერთ ადგილს იყენენ ჩაქეტილები, თუ დალიოდნენ და ხალხს შეგლოდნენ, როგორც მოძღვრები და მკურნალები?..

გივი მაშ ბერობა სულ უნდა მოისპოს! არ უნდა იყოს არც მონასტრები?..

ნინო მონასტრებს ვსახავ მხოლოდ სკოლებად და ღირს მოძღვრებად. წმიდა მამებსა, რომ მიმდევარნი საღმრთო წრილის, უზრდიდენ მამულს კეთილ შვილებს! შენც მონასტერში რომ შესულიყავ, როგორც მოწაფე სასწავლებელად; წიგნს გაეტაცე და გამხდარიყავ მეცნიერადა და ღვთისმეტყველად, რაღა შეთქმობა, თუმც, თუ ქვეყანას შენი მარჯვენა დასკირღებოდა და მის საწველად არ წახვიდოდი, კვლავ საყვედური ჩემგან გზვდებოდა; თორემ დღეს, როცა მტერი დაგვეხსნა, შენთა მოძმეთა სისხლი იღვრება და საჭირო ხარ, ვით მეომარი, რად მინდა შენი ლოცვა-ვედრება?..

(ღუმიჯით) მართალს არ ვამბობ?..

გივი (ტანჯვით) ქეშარიტებს! მაგრამ, თუ რომ ხარ ამ ქვეყნიური, არა ცის შვილი ან ჯოჯოხეთის და შეგიძლიან დაუგდო სური ჩემ ვედრებასა,—ამის შესახებ, ნულარას მტყუცი!

(ტრემლ-მორეული) ოჰ, ყველა ქალი რომ აგრე სჯიდეს, მაშინ მე ვიცი, რასაც ვიზამდი, ახლა...

(ტრემლს ვედრ შეიმარტებს და თვალებზე ხელს მიიფარებს)

ნინო (თანაგრძნობით თავისთვის) საწყალი!.. (გოტა ხნის შემდეგ მხარზე ხელს დაადებს და ტეპიდავ)

კარგი, დამშვიდილი!.. ქალის საქმე ტირილი,—ვაეკაცს არ მოგიხდება!.. (ღუმიჯით) თუ მართლა ასე გიმძიმს აქ ყოფნა, წადი აქედან და ის იქნება!..

(ღუმიჯით) გინდა ახლავე ჩემთან წამოდი!.. ოჰ, დამიჯერე, ტყვილად ნუ სცდები! ჩაგაცმე ჩემი ძმის ტანისამოსს და დღესვე მის ჯარს შეუერთდები!..

(გივი იტანჯება; ნინო ხელს მოჰკიდებს და უნდა; კიდევ უოსხანს რაღაც, მაგრამ ამ დროს შემოდის გრძელის ჭოხით ხელში, შავეით მოსილი, შუახნის, ღამაზი, თუმცა მკანრ გამოქვეყნების მქონებელი მართა, ხინო გაიგანებს ფეხის ხმას, დაინახავს მართას და, შემკრთალი მოშორდება გივის)

მართა (შეკრთადა გივის) გიორგი, ამ დროს აქ რას აკეთებ?!..

გივი (მღელვარებით) წყალზე მოვედი... (აიღებს კოკას. მართა წარბებს შეკრული მისაშტრდება ხინოს)

ნინო (მღელვარებით) აქვე მახლობლად ჩვენ სამკურნალო ბაღახებს ეკრებილი (ახევებს კადასს)

და აქ მოვედი დასაცვენებლად.

მართა (უეჭოვად) რის სამკურნალოს?..

ნინო როგორ კითხულობ?! რის და ქრილობის! არ იცი განა, რომ მტრის ლაშქარი შემოგვესია და სისხლით ირწყვის ჩვენი ქვეყანა!..

მართა (გააყრდნობს და გივის) რაღას უღვიხარ? წამო წავიდეთ!..

(გივი ტულაწვეტილი შეხედავს ნინოს, დაიღებს კოკას მხარზე და მიდის. მართა უკან მიჰყვება. შემოდის მანანა და ჯერ გივის შეხედავს და შემდეგ გაკვირვებით მიხერდება მართას)

მანანა (როცა გივი და მართა გაუგენ, შუბლზე ხელის შემოკრთით) ღმერთო, ვინ ვნახე!

ნინო ვინა, მანანა? იცნობ იმ ქალს თუ?

მანანა როგორ არ ვიცნობ!

ნინო ვინ არის?
მანანა მართა, ოთარის ქვრივი.
ნინო (მდღეფარებათ) მაშ, მწირიც ..
მანანა ალბად, იმისი უკანასკნელი შვილია, გივი!..

ნინო (აღშფოთებათ)
 ოჰ, ის შეშლილი განა ოთარის შვილსა მწირობა შეეფერება?..

მანანა ყველას შეშლიდა მას რომ გადახდა ის საშინელი უბედურება!..

ხუმრობაა, კმრის და ორი შვილის ომში სიკვდილის ერთ დღეს გაგება?..
 ალბად, არჩია, ეცოცხლა გივის და ყოფილიყო თუნდაც ბერადა!..

ნინო რაღა სიკვდილი, რაღა სიკოცხლე? ის ჩათვლება განა ცოცხლად?..

სკოცხლობს არწივი, ფრთებ შეკვეცილი, და გალიაში საბრალოდ მჯდარი? სკოცხლობს ყაყკაციც მონასტრის კედლებს შეფარებული, ლაჩრად გამხდარი?..

არა! ის უნდა მამულს იცავდეს, მამული შვილთა შორის რჩეული და არა კოკით წყალსა ზიდავდეს, მონად... პარუტყვად გადაქცეული!..

მანანა მერე რომ მოკვდეს ისიც, ძმებსავეთ ვაყკაცობასაც ვერ მიღწეული?

ნინო მოკვდეს! . საკვდილი სახელოვანი სჯობს, თუ სიკოცხლე, სირცხვილუული?

მანანა კი, მაგრამ დედას რა ეშველება? კმრისა და ორი შვილის ქვეყნისთვის მსხვერპლად შემწირველს არ აქვს უფლება, რომ ერთი მინც ჰყავდეს თავისთვის?..

ნინო საკვირველია, რომ ამისთანა მესმის, მანანა, შენგან სიტყვები!... განა არჩევდი რომ მოსწრებოდნენ ნაძრახ სიბერეს შენი შვილები, ვიდრე ქაბუკნი დახოცილიყვნენ სამშობლოსათვის, როგორც გმირები?..

მანანა ვჰ, ჩემო ნინო, დედობრივ გრძნობას საესებით მხოლოდ მაშინ მიხვდები, როცა გამოცდი მშობლიურ ტანჯვას,—

როცა შენ თვითონ დედა გახდები!.. არამც უბრალო ჩვენ მომაკვდავნი, ცხარე ცრემლს ღვრიდა თვით ღვთის-მშობელი,

რომ უყურებდა ჯვარზე იესოს, თუმც სწამდა, იყო ის ქვეყნის მხსნელი!..

ნინო რაღა თქმა უნდა, ყოველ დღისთვის ჯოჯოხეთია შვილის სიკვდილი; მაგრამ ეს მინც არ გვაძლევს ნებას, რომ მარტო ჩვენად ვიგულოთ შვილი!.. ნამეტურ, როცა მშობელი მხარე ქირშია, როგორც დღეს ჩავარდნილი, ვის შეუძლიან წაართვას იმას მისი დამცველი მამული შვილი?.. სამშობლოც იგივე დედა არ არის, მისგან არა ვართ ყველა გავარდილი? და თუ ჩვენ მისთვის თავს არ გავწირავთ, ხომ მოისპო ის, მტრისგან აღგვილი? . არა და არა! შვილი ოთარის, ნაცარქექიას დამზავსებელი, აქ ვერ დარჩება ამისთანა დროს, გასაწყლებული, დაღარებული!..

(მუქარით თონასტრასაკენ)

დიად, ბატონო, ტყუილად ჰფიქრობთ, წაართვით მამულს ვაყკაცი შვილი და აქ ჩააღპოთ, როცა ვანგებთ მეომრადაა ის გაჩენილი!..

(შემოდაინ ქაღაშეაღება და დადგებიან მო-შორებით; ნინო დაინახავს ამ თ და მანანას) დროა, წავიდეთ!.. დღეისთვის კმარა, ხვალ კი ვიდონოთ ღონე ახალი, რომ დაუტოვოთ მკვდარს მხოლოდ მკვდრები

და დაუბრუნოთ ცოცხლებს ცოცხალი!.. (მადას. მანანა და ქაღაშეაღება უკან მიჰყვებიან, რამდენსამე ხინს შემდეგ შემოდაინ მართა), **მართა** (გაახედა-გამოახედავს და გამყოფიდა) წასულანი!..

(ნაღვლით) მაგრამ არ შეუძლიან განა სახიზღარს კვლავ დაბრუნება, რომ, რაც მე წლობით მიშენებია, მან დაანგრიოს ერთ დღეს უტება?..

(გასიკენ) ოჰ, ღმერთო, ნუ თუ ამდენი ტანჯვა და ცდა ტყუილად დამეკარგება?

439

ნუ თუ იმასაც მე წამართმევენ,
მამის და ძმების ბედი ერგება
და სულს უღროდ დაღვეს ბრძოლაში?..

(ხელს გაჭქვეს)

ოჰ, არა, არა, არ შეიძლება, —
იმას ვერავის ვერ დავანებებ!
იგი ჩემია; მე მაქვს უფლება
სამი შეილისა დედას, უბედურს,
რომ ერთი მანც მე მეკუთვნოდას,
ცოცხალს ნუგეშად და, რომ მოგვედები,
სულის მეოხად შეგულებოდას!..

(ხელს გაიშვარს სიფრცხვით და მრისხანედ)

შორს, შორს წყურუნო, აქ სამეფოა
მხოლოდ ღვთის მიმართ წმიდა ლოცვისა
და ბედისაგან ნაწამებ დედის
სიყვარულის და მწარე ტანჯვისა!..

(ხელი კვლავ გაწვდნაში აქვს და გასტყე-
ვის სიფრცხვით)

ვ ა რ და

ღეჭე ბუჩუკს

(შემდეგი იქნება)

გამხარობა

(გაგრძელება. იხ. „თ. და ც.“ № 18)

II

— აა!.. შენა ხარ ვანო კუნძიაშვი-
ლი?.. შეეკითხა შესვლისთანავე ექიმი და
უბრძანა ტანთ გაეხანდა. — ექიმი ოდნავ
მიეკარა ვანოს გამხდარ სხეულს, მერე უბრ-
ძანა ისევ ჩაეცვა. — არა, რა ღმერთი გიწ-
ყრებათ ქართველებს, რომ სუყველა და-
ყვითლებულები და ასრე გამხდარები ხართ,
ჰა?.. აღბათ უღბიოსა და ქაღის მეტს არა-
სფერს არ ღნდა სქამდეთ? — ჩაილაპარაკა
ექიმმა და ხელების ბანვას შეუღდა.

— რასა ბრძანებთ, ბატონო!.. ლობიო-
საც გეახლებით ხოლომე და ქათმასაც.. რო-
გორც მოგვიხდება... — უპასუხა მოკრძაღე-
ბით ვანომ და ჯიბისაკენ წაიღო ხელი.

— ეგ ფული ჯიბეში ჩაიღე ისევე, აი,

ეს ქალაღი მიუტანე შენს უფროსს და ახ-
ლა მან იცის. — უბრძანა ვანოს ექიმმა და
მაგრდაზე გადაშლილს წიგნს მიუჯდა.

ვანომ დაბლა დაუქრა თავი, აიღო ქა-
ლაღით და გახარებული უფროსისაკენ გა-
ქანდა.

გარბოდა ვანო და ათას გვარი ბედნიე-
რება ეხატებოდა თვალწინ. მთელი ის საღვუ-
რი, შენობები, ლიანდაგები და მატარებელ-
თა ხროვა, სულ თავის საკუთრებად წარ-
მოუღდა. მომავალი ბედნიერებით გატაცე-
ბული, რკინის გზის სამსახურში სთვლიდა
უკვე თავს: უფასო საზღაგრო ბილეთები,
უფასო ზინა და განათება, ჯამაგირი, უფასო
ექიმობა, შეილების სასწავლებელში უფასოდ
აღზრდა და ბევრი სხვა და ისრე შეიპყრო
ოცნებაში, რომ ცოტა გასწყდა კინაღამ ლო-
კომოტივმა არ გასრისა.

— მთვრალი ხომ არა ხარ, შე ოხე-
რო?!. გძინავს თუ რა ღმერთი გაგწყრო-
მია?.. კინაღამ ცოლო შეგვამთხვიე, შე მუ-
ღრეგო!.. — შეპყვირა აღღვებულმა მვისრემ
და ფერმიხიღილი ვანო ლიანდაგს იქით გა-
დააგლო.

შეშინებული ვანო ძლივს მოვიდა გონ-
ზე. მორცხვად მიიხვდა-მოიხვდა, გაღისა
პირჯვარი და კანტროლისკენ გასწვია.

— ჰმ... და!.. — ჩაილაპარაკა უფროსმა,
როდესაც ვანოსაგან მიტანილი ქალაღი
გადიკითხა და თანაგრძნობით თავი ჩააქნია. —
უვარგისად უცენიხარ ექიმს. ის იწერება,
მეტად გამხდარია, სისხლ-ნაკლები და
სამსახურში ვერ გამოღდებაო. ძრიელ ვსწუ-
ხვარ, მაგრამ შე არაფერი შემიძლია. ეცა-
დეთ, ეგება სხვაგან იზოვით აღგილი.

— მე... მე... ბატონო!.. სამხედრო სამსა-
ხურში გახლდით... იქ არავის დაუწყუნვივარ
და აქ რა ღმერთი გამიწყრა?.. — ჩაიღულღულა
ზარდაცემულმა ვანომ და თვალებზე
ტრემლები მოაღდა.

— აკი მოგახსენეთ, ახლა ჩემი საქმე
აღარ არის მეთქი? ამის შესახებ ექიმს უნდა
მოლაპარაკებოდით. შეგიძლიათ წახვიდეთ. —
უპასუხა უფროსმა და წასვლა დააპირა, მაგ-
რამ მას ვანო გადაეღობა გზაში და აკანკა-
ლებულის ხმით მიმართა:

— რათა, შენი ქირიძე, რათა?.. რას ემართლებით?.. ნუ დამღუბავთ... — შევედრა და მუხლებზე დაეცა.

— აღარასფერი არ შემიძლია. ვათავებულა! მიხალა გადაქრით მოთმინებლან გამოსულმა უფროსმა და გარედ ვავიდა.

— მაშ... სამსახურში არ გამოვდგები?.. გამხდარი ვარ?.. რა ჩემი ბრალია, რომ გამხდარი ვარ?.. ვაკირებებამ მიყო ეს... რას აწვევს ეს სივამხდრე, თუ-კი ისრე კარგად ვარ?.. მაგრამ, როდესაც კაცს ბელი არა გწყალობს, თავი რო მოიკლა—ისა სჯობია.— ჩილაპარაკა ნაღვლიანად ვანომ და ბანცალით გარედ გამოვიდა.

— არ ვარგვივარ და ნუ ვარგვივარ რა!.. ჩილაპარაკა კიდევ, მიმქრალი საყვედურით აღსვეთ თვალები ერთხელ და საბოლოოდ კიდევ მიმოავლო ნაღვლიანად რკინის გზის შენობა-ლიანდაგებს და შურდულსავით, თავ-ჩალუნული პირდაპირ სამიკიტნოსკენ გაჰქანდა.

ნიკო სიხარულიძე

(დასასრული იქნება)

თეატრის ისტორია

უძველეს საბერძნეთის თეატრი

სოფოკლე უძველეს საბერძნეთში გამოჩენილი დრამატურგი იყო. მისი დრამები ესხილოსის დრამებისაგან ძალიან ბუერით განსხვავდებოდა. ესხილოსი თუ ს. ზღის, შურისძიებისა და სიყვარულის სუბიექტის გამოთქმული იყო, საზგაერთად ამაში სუსტობდა სოფოკლე. სოფოკლეს დრამებს არ შეელო განცდიერების გამოწვევა. იგი არაფერთა არ იყო ცატრებული. მის დრამებში არც მისუსტება-მოღუბება სჩანდა. სოფოკლე ქრისტეს დაბადებამდე 497—406 წლებში ცხოვრობდა მან ზარეკლად სტენასზე ერთსა და იმავე დროს მესამე პირთაგანა გამაიყვანა. ცოტა ხნის შემდეგ დრამებში სპირიტუალური საბერძნეთის სხვა მწერლებმც მიიღეს. ზოგაერთი მწერალი კიდევ უფრო შორს წავიდა და განსაკუთრებულ შემთხვევაში ამ სპირიტუალურ უმატებდა კიდევ ერთს.

სტენასზე მეტი მსახიობების გამოყვანამ გზის დის მნიშვნელობა თანდათან დასცა. სოფოკლეს დრამებში კუნდს თუმიც აქვს დიდი მნიშვნელობა; მაგრამ მისი როლი კი ძალიან შეიცვალა. წინადა ის იყო ცენტრი წარმოდგენისა და მომქმედი უყვალაფრისა, ახლა კი წინამძღოლების განსვავლებამ მას ეს როლი შეუცვალა და სტენასზე მოქმედების მხოლოდ მოწამდე განსხვავდა; ამგვარი მსახიობისა მხოლოდ კვანტრატედიები: ანტიკონა, ელეკტრა, ტრანსიელი ქალები, მეფე თიდაზოსი, ანაქსი, ფილაკტეტე და თიდაზოსი კალიანში. სოფოკლეს დრამატრატედიებიდან ჩვენამდე მხოლოდ ამ შედგმა ზეისამ მოახწვია. გუნდს დარჩა ბრბოს როლი და აგრედე გემრის მსვამებუების, მოსამსახურებუებისა და ან მეგობრებისა.

როგორც ვიცით, საბერძნეთის დრამების მსახიობი აკუბოდი იყო დმურთებსა და გმარებსზე ტატრელებულ მითებზე. ეს დრამები მდიდარი მსახლა შეიქმნა საბერძნეთის ტრატედიის განსვითარებულად. ტრატედა სიტუვა-სიტუვით თხის სასიმიდეროს ნაშახეს. ეს სიტუვა აქიდან წარმოხდგა, რომ დღესასწაულის დროს დმურთის საკურთხეველთან მიეჯვართ თხა და ჰქალავდენ. ტრატედა მუურებულში სასტიკი კანონისადმი მაშის იწვევდა; ხლოდ გმირებისადმი კი თანაგრძნობას.

ესხილოსის, სოფოკლეს და ევროპიდის ტრატედიებმა საბერძნეთის ტრატედიების მსახიობი ცხოვრებისთან დაახლოვა. ესხილოსის დრატედიის მომქმედი პირი, დმურთი იქნებოდა ის თუ გმირი, ბრძენთა წარმოდგენით გამოხატულად საშუალო რამეს დმურთისა და აღმანის შორის. სოფოკლე გამოიყვანა სტენასზე აღამანებმც, მაგრამ ასეათა, როგორც იუვენანამდე როგორც მისი სწრით უნდა ყოფილიყვნენ. არც ევროპიადი ტურბოდა ჩვეულებრივ ხალხის ცხოვრების გამოხატუას თავის ტრატედიებში.

მსახრული და სიცოცხლით სასვე ბერძენი ხალხი მარტო ჭიმების სიმღერით არ ეტებებოდა. დეინის დმურთის დიონისის დღესასწაულს. როგორც დღეს სახალხო დღესასწაულზე მღერინ მსახრულ სიმღერას, ხუმრობენ და იცინიან, ასევე იყო ელადამა დიონისების დღესასწაულზე.

დღესასწაულის მხარული ნაწილი ე. ი. ხუმირობა და სიცილი განხდა სიძირველად კომუნიზაციას.

კომუნიზაციის დანიშნულება იყო გამოეწვია ადამიანთა არა შიში და შურსალება, არამედ სიცილი და მხიარულება კომუნიზაციის თავის განვითარების უმადლეს სიფხურს ტრანკვიდის განვითარების შემდეგ შიხწია. საუკეთესო ხალხი ახმწვედა ხალხის საფრთხის მოახლოებას და ცდილობდა ხალხისთვის კომუნიზაციის გეგმების მისი ცხოვრების ეს უსრფოთი მისერებები. კომუნიზაციის მწვერლო გამოქანდათ სტენაზე და ხდიდენ მას საყოველთაო ადინივის საგნად.

კომუნიკაციის საბერძნეთის მამინდელ ცხოვრებაში დიდ პოლიტიკურ როლს თამაშობდა კომუნიკაციის შესაძლებელი იყო გამოეყენა ყოველი ცოცხალი ადამიანი. კომუნიკაციის ხშირად დინივის საგნად ხდებოდა უმადლესი თანამდებობის მიხრე. მამინ ბერძნებში გვერდებულა იყო პარტიობა, შური და ცილობა ერთმანეთს შორის. ამგვარი ხალხის ხელში კომუნიკაციის მოწინააღმდეგის განსწილბელები ბასრი იარაღი იყო. მკითხვე ხალხის ხელში კომუნიკაციის ხშირად მკითხილობეს ადამიანებისა და ახრების წინააღმდეგ ილაშქრებდა. საზოგადოთ თეტრის ისეთი თავისუფლების დღეები არ განუცდა, როგორც განიცდა მამინ.

სიბერძნეთის კომუნიკაციის უდიდესი წარმომადგენელი იყო პელოპონესის ომის დროს მცხოვრები არისტოფანეს და ქრისტეს დაბადებაში 342 წ. მცხოვრები მენანდრი. არისტოფანეს დაბადების ან სიკვდილის წელთ დინივის ისტორიას არ მოეპოვება. არის მხოლოდ ისტორიული ცნობა რომ ის ცხოვრობდა პელოპონესის ომის დროს და რომ მისი პირველი კომუნიკაციის წარმოდგინეს ქრისტეს დაბადებდან 337 წ., ხოლო უკანასკნელი პიესა კი 390 წ. არისტოფანეს კომუნიკაციის 34 წ განმავლობაში სწერდა. მის კომუნიკაციის დღეები მოახწია მხოლოდ 11 კომუნიკაციის. ამასში ცნობილია „მხედრები“, „მშვიდობისაზრება“, „დრუბლები“ და „ქალების კრება“. არისტოფანეს სტენაზე გამოეყენა უძლიერესი პოლიტიკური მოღვაწეები. ის ხანდახან თვით მისხიობად გამოდიოდა

სტენაზე. არისტოფანეს გაბედული სიტყვები მტრის იყო და იცოდა მწვერ დინივის. მას უწოდებდენ უშურს, უმართებულა და თავსე მწვერად.

როგორც იყო თვით თეტრის შენობა ამ დროს საბერძნეთში, ამაზე შემდეგ.

გიგლა მეტუკი

ქართული სახლობა

სახლობა სახლი სახლი სახ. წარმ. მმარ. წრის მიერ ე. მთიერიშელის რევიზორობით 2 მისი წარმოდგენილი იქნა „მელანის ოინები“. პიესა უფრო კარგად ჩაივლიდა. რომ ნ. გოციორძის (პავლე მედროვე) მაღალმხატვრულ და მღ. ციმაკურძის (მელანია) გონიერულ დაკვირვებულ თამაშისთვის დანარჩენთაუ მხარი მიეცათ. დანარჩენთაუ ალანისმხანია პ. კორიშელი (ამაღლაძე), დ. ბაქრაძე (ხარაბაძე) და ს. რომანიშვილი (არუწა). თითქო სტენის მოყვარეთ არ უმოცადინათო, დაბნეულებივით იყვენ...

შეხვედნი

სალიტერატურა დილა სახ. სახლი მ მისი საუცხოო იყო, როგორც გარეგანი მხატვრული მხრით, ისევე შინაარსით. დილას რაღაც ახალი, ცხოველი ეფლგობი ეყო. ვ. ბურჯანაძემ წაითხა იპ ვართავას ლექსი „აკაკი“, როგორც „სტერიკოსი“ (ნაწვეტი), ბასოპირებმა, ს. აბაშელმა გრ. რომაქიმემ. და გ. ქუჩიშვილმა საკუთარი ლექსები წარმოსთქვეს, გ. ამირჯიბმა წაითხა საკუთარი შინაიტურა „ოცნების კიბე“ (ამავე ნომერში იბეჭდება). მეორე განყოფილებაში სალიტერატურო იყო ცხოველი შარები (ი. სარაჯიშვილი—მ. ჰიუბელი, ი. გრიშაშვილი—დაროშვილი, გ. ქუჩიშვილი—გ. კობახიძე) და თავუნას ლექსია „სალიტერატურა დილა“. აპ. წულაძემაც დროის შესაფერი რამდენიმე სტენა წარმოსთქვა. საზოგადოებამ პეტად ისიამოვნა.

წ—რი

მართველ მხანიოტია ამახანოტია მ.

ქორელის რევიზორობით სახ. სახლი მ მისი წარმომადგინა „პოლიტი“, რამაც დიდძალი საზოგადოება მოიხილა. პამელტის როლს ასრულებდა ი. ხარდალიშვილი. ახალგაზრდა მხანიოტი გვარიანად თამაშობდა, მაგრამ პამელტის სულიკვეთებასა და განცდას საცებით მერ სახანდა... საუცხოონი იყვენ ტ. აბაშიძე (ოფელი), ეფ. მესხი (დელიდალი). ვ. აბაშიძე მესხელა გ. გელვენოვი (პოლონიუსი) და ალ. იმიდშვილი (აქტიორი). შგნებით თამაშობდენ ხ. გომელაური (პორაიკი) და მ. ჰიუბელი (როსენკრანცი)

დასასრულ... ღმერთო გვიხსენ იმ შემზარავ ღლოტოტოებისაგან, მეფის სასახლეში რომ გვასმინეს... არც ისაა კარგი. მხანიოტი რომ კვდულ-სვეტებს თვისი მახუნით არხვენ.

წინამდებარი

აუშუბნის სალაომო „ქართ. საზ.“ დარბაზში ბლომა საზოგადოება მოიხიდა. ზოგიერთმა სიმღერა-ლექსებმა დასოლოებმა დამსწრენი დიდათ ასიამოვნა. მეთორმეტიწუთი მზურვალ ტაშით დააჯილდოვეს, ზოგთ გაამოვრებინეს. საღამო მოაწყო „ქართ. კულტ. მოკვ.“ საზოგადოებამ — დაწვერილებით შემდგომ.

გაქოში სოფლის გამოსათხოვარი წარმოდგენა ქ. შ. წ. კ. ღრამბა. წრის მიერ გაიმართა კერას, 26 აპრ. სომ. კაცთ-მოყ. საზ. დარბაზში. ეს უკანასკნელი წარმოდგენა სამის განყოფილებისაგან შესდგებოდა. პირველ განყოფილებაში წარმოდგენილი იქნა ი. გვიდვანიშვილის „მსხვერპლის“ 1 და 3. მოქმედება. სანამ წარმოდგენა დაიწყებოდა, ფარდის წინ გამოვიდა ბ-ნი შალვა დადიანი გლეხურად (გოგულ ტრინსამისში) ჩაქმული და საზოგადოებას მოწვეული განმარტებით გააქნა აწ განსვენებულის ნიკო ლომოურის პიროვნება; საზოგადოებამ ლომოურის სხონის ფეხზე ადგამით პატივი სცა, რის შემდეგაც დაიწყო წარმოდგენა. პიესამ რიგგანად ჩაიკრა, მონაწილეები თავიანთ ადგილს იყენებ. კარგები იყენენ: ქ—ნი ელ. ანდრონიკაშვილი, წულუკიძისა, (მარამი) ბ. ბ. შ. დადიანი (გიგუა), ბ. ხონელი (ბოჭუელი), აწუტული (საქა), არა უშავდით მატარაძეს (ვინა). გ. პავლიაშვილს (გაბუა). მასიური სცენები მკითხოლობდა.

მეორეში—დასდგეს დ. კლიაშვილის „დარისაზის ვასპიტი“. ბევრი აქენს საზოგადოება: ბ. ბ. ქარტაშვილი (დარისაზი), შ. ხონელი (ოსიკო) და ქ. ელ. ანდრონიკაშვილი (კაროენა). არა უშავდით დანარჩენებსაც.

სანამ მესამე განყოფილება—დივერტისმენტი დაიწყებოდა, ბ-ნმა რეჟისორმა საზოგადოებას სცესიან წარმოდგენა სცენის მოყვარებათ მთელი შემადგენლობა და როგორც საზოგადოებას, ისე სცენის მოყვარეებს მიმართა გამოსათხოვარი სიტყვით. დამსწრეთ მზურვალ ტაშით დააჯილდოვეს რეჟისორიც და მისი მოწაფეებიც.

დივერტისმენტში შ. დადიანი წარმოგვიღდა ისე, როგორც შერალი, და წაიკითხა საკუთარი, ლამაზი ეტიუდები. დიდათ ნასიამოვნებმა საზოგადოებამ იგი ხანგრძლივი ტაშის ცეშით დააჯილდოვა და ოვაციები გაუმართა.

საკუთარი ლექსები წაიკითხა დ. გიბეძეკორმა. ლექსები შინაარსიანი და ლამაზი ილა, ხოლო მისგან „მამია ჩენო“—სებურად წაიკითხვამ ფართული სიცილი გამოიწვია დამსწრეთა შორის. ლექსები წაიკითხა ი. ზერციძემაც ე. რუხაძის „დამნაშავე ცხოვრება“ რიგანის დეკლამაციით, ხოლო უცნაურად მოუვიდა რომ არ გამოაცხადა წინ-წინ, —ვისი იყო ლექსები, ბევრი გვაკინა ბ. ხონელმა იმერული სცენების მოხდენილად წაიკითხით.

დასასრულ იმღერა პანინის აკომპანიმენტზე

ბ—ნმა ა. კუმბურიძემ და რამდენიმე ნომერი შესასრულა რუსულ-ქართულ ენებზე.

საერთოდ „წარმოდგენა—სალაომო“ მშვენიერად ჩაიკრა. სადღესასწაულო ელფერი ჰქონდა. ხალხი ბლომად დაესწო და 12 1/2 საათზე კმაყოფილი დანიშნა.

გულნისბა

ძ. თელავის (21 აპრ.) საკრებულო დაბ. ბაშში გამართა მომღერალ საციტკო—რუსსელის საციტკო ტურთა სელამო, მსახიობ ჯლ. შანშია. შეიღის და ზანისტ ა. დიდებულის მონაწილეობით, როგორც მათ აღნიშნეს აფიშებში. ერთი სიტყვით ექვლაფერია იყო და თუ ცალცალკე ავიღებთ— არაფერა.

უნდა შეგნიშნოთ, რომ ზრთოვინაზე ბეკრს არა აქვთ სწორე წარმოდგენა, მათა ჰგონიან რაქ უნდა დადგან, როგორც უნდა ითამაშონ, ზრთოვინალები მაინც დაკმაყოფილებიან. შეიძლება ეს წინედ — ოდესღაც იყო, ახლა-კი ასე არ არის, ის მითხოვს სერთოხუდ ჰიესებს და კარგ მითამაშებს.

ამ საღამომთა დადგეს მოღერის „უხასაბი“— დაბ ერთი მოქმედება, რომელშიაც ბ—ნ შან. შიაშვილს არა უჭირდა რა. მკგრამ ვისაც მთელი პიესა არ უნასეს, შან ვარაუერი გაიკო.

შემდეგ, საცი კი— რუსსელმა შესასრულა რამდენიმე სიმღერა, ხოლო დიდებული რთაღზე უკრავდა. ზოგიერთი ნომრები საზოგადოებას მოეწონა, თუმცა საზოგადოებამ ტაშის კერს უფრ ა მერე დრო მოანდამა, ვიდრე აქ კანოთ იფალებას მოსმენას, მკგრამ ეს საზოგადო სერია ჩვენში

მსახიობა ნ. მამულაშვილმა რამდენიმე ლექსი წაიკითხა, რომელიც წინედაც მოგვისმინია, უნდა ვთქვათ, რომ ზოგ ლექსებს მკ. „ბუდას“ მართლაც კარგად კითხულობს, ეტ არის ზოგჯერ მეტად უსუნთქებლად ამბობს და მიმიკას რომ უკლებდეს. უფრო კარგად გამოვიდოდა

ბ. დაროშვილმა წაიკითხა ბ. კრამაშვილის ლექსები მისივე შიამოვით და მეტად შედმიწვენილ წაამსკავსა. ზოგ ნაწუგებებში თითქოს ჩვენს ახალგაზრდა ზოგტი კითხულობს, ასე ეკონებოდა მსმენელს.

დასასრულ წარმოადგინეს „ტიმოთეს ლელი“.

თუმცა უკანასკნელად ითამაშეს, მკგრამ რა

ადგილი ჰქონდა ამ ვაჯუფის ამ სვლამის—გუგუბარა.

ჩვენი მსახიობები თბილისიდან მოდიოდნენ, რამდენიმე კაცი, და უნდა რაიმე შიდანი შინაარსიანი ზეესა ჯერნათ, რომ სსხოკადგობაზე რაიმე შთაბეჭდილება მოეხდინათ, მით უმეტეს ქალის რთვში მათ შეეძლოთ ესარტებლათ ჩვენი მსახიობქალის თამრო გოკლასშვიდის სასით, რომელიც თელავში სტრაფობას, და რომელსაც არა ერთხელ დაუტკბიათ თელავის სსხოკადგობა თავის ნიჭითა თამაშით.

— დავიწყებული

წ ვ რ ი ლ ი ა მ გ ე მ ე ბ ი

◆ დღეს სახალხო სახლში გამართება ლიტერატურულ-მსატერულ დასტრუბი დღეს. მონაწილეობენ ქართველი ანსაღკასრე მწერლები, მომღერლები და სსხაღკეტო ხელაფნების მსახიობნი. სსხათა შორის იმღერებენ აგ. სარაჯიშვილი და დე—აშვილი.

◆ სახალხო სახლში ხვალ, 11 მაისს ნაშუადღევს 12 1/2 ს. გამართება გ. გუნიას „დილა-მეჯლისი“: ლექცია, სიმღერა, კუმბუტები, სცენები და ლექსები.

◆ დღეს ავლბარის თეატრში ი, ვივიძის საბენეფისოდ ვ. გუნიას დაქ—ნ ხონელის მონაწილეობით წარმოდგენილი იქნება „სამეგრელოს მთავარი ლეენი“.

◆ ძარბველ მსახიობთა ამზანავობა თბიშობათს, 13 მაისს, სახალხო სახლში წარმოდგენს „ოტელი“ ს. ოტელის როლს შესარულესი ალ. იმედაშვილი.

◆ ახალზავად მხატვარი გრ. მიხსი გასულკვირას თბილისს ჩამოვიდა კავკასიელ მხატვრებთან მოსალაპარაკებლად, რომ მათ მონაწილეობა მიიღონ ქუთაისში სურათების 1 გამოდენაში. მხატვრები უკვე დაეთანხმებნ გამოდენა გამართება ენკ. ნისთიდან. გრ. მიხსი ამითი გომრე გამოდენას მართავს (პირველი გამოდენა 1910 წ. გამართა თბილისში, მოსკოველ მხატვრების ნაწარმოებთა, რამაც დიდთ დაინტერესს საზოგადოება). ამ გამოდენის ხარჯებს კისრულობს ქუთაისის საეთნოგრაფიო საზოგადოება, მასთან უთმობს დარბახს სურათების გავსაფენად. ასეთ გამოდენებს დიდი მნიშვნელობა აქვს განსაუთრებები მოზარდთ თაობისთვის, და სასურველია, ვისაც რითი შეუძლიან ხელი შეუწყოს.

◆ ხარჯუნის კლუბამ მიიწვია ხუროთმოძღვარი ს. კლიდაშვილი და მინანღო როტონდის გადაღებობა და სცენის გაკეთება. ს. კლიდაშვილი 4 მაისიდან უკვე საქმეს შეუდგა.

◆ ძარბ. კულბ. მოჰყარულთა სსხ-ის კრება მოხდება 13 მაისს, დეკუტატო საკრებულოში.

ში. განსახილველია სალონის დარსების საკრებულო ნარკრებები და სხვა მიმინარე საქმეები.

◆ ორი სიტყვა: 1) იგ. გომარტლის „აკაკი“, აკაკის დილაზე წარმოთქმული და 2) კიტა აბაშიძისა—აკაკი და ილია“, რომელიც ამავე დილაზე უნდა წარმოთქმულიყო, ცალკე წიგნად იმეჭდება ქართ. კულტ. მოყვარულთა საზოგადოების თაოსნობით და ამ მსაკულ ხანში გასასყიდათ გამოვა.

◆ ძარბველბარის ისლამთან დაპაჰობრიბა, ისტორიულ საბუთებითა და ზებორცადმოცემებით შედგენილი ხ. ჰიქინაძის მიერ, ცალკე წიგნად იმეჭდება. წიგნი შეიცავს 400 გვ. ხელის მოწერით 1 მ. ლრს.

◆ დღეს ბაქოში გამიშობება „სალამო-მეჯლისი“.

◆ „ახალი კვალი“, ახალი კვირეული გაზეთი, გასულ ორშაბათს გამოვიდა ქუთაისში. ნომრში, სხვათა შორის, ცნობილი პუბლიცისტი ან-ის საყურადღებო წერილი (რა არის საშობლო?) დაბეჭდილი.

◆ თამარბარს 1 მაისს დიდალთა საზოგადოება—ხალხი დაესწრო. სწორედ პიტრიმ ექსარხოსი, ანტონ და პიმენ ეპისკოპოსთა და ქალაქის სამღვდლოების თანამწირველობით. თამარის ხატით ლიტანიით შემოუარეს. პიტრიმმა ვრცელი სიტყვა წარმოსთქვა. წირვას დაესწრენ, სხვათა შორის, მეფის მოადგილის მეუღლე, თავ. აბ. მარხალი, მუსულმანთა, პრესისა და სხვა წარმომადგენელი.

◆ ისტორიკოს დ. ბაქრაძის გარდაცვალებიდან 25 წ. შესრულების აღსანიშნავად გასულ კვირას ქართ. ენს. საზნის თაოსნობით დიდუბის ტაძარში ნაწილი გახდაჩადეს, სალამოთი—დებუტ. საკრებულოში შინარსიანი მოხსენება წაიკითხა მ. ჯანაშვილმა. ბარო გომრეშილი გომრეშილი გამოცხადდით, რომ თეატრის და ცხოვრების“ მე 16-ე ნომრში მოთავსებული წერილი ავლბარის წარმოდგენის შესახებ მას არ ეკუთვნის.

◆ მხატვარი გომრე ზაჩიარშილი ჰხატავს ახალს სურათს თამარ მეფის ცხოვრებიდან.

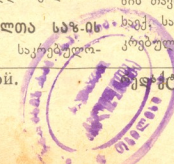
◆ ნიშნობა-გალონის მისწავლბეობა 5. კახსამეს გონებრახავს შეერთოს ყველა ქართული გუნდები და ერთი დიდი კონკრტი გამართოს სანდრო კავსამის ლიტერატობით დაზარალებულ აპარელთა და ქართ. თეატრის სასარგებლოდ.

◆ ბარა-კახეთის გომრეშილი ახალზავადობას განუზრახავს დარსოს გარე-კახეთის დრამტიკული წრე მთელ გარე-კახეთის სოფლებში წარმოდგენების სამარგებლოდ.

◆ 5. სულხანიშვილ სასულიარო კონცარტი, რომელიც ამას წინად უნდა გამართულიყო თელავში, გამართება დღეს 10 მაისს.

◆ ძარბთული მარტილარის შესახებ ქართ. კულტურის მოყვ. საზნის თაოსნობით და გ. ვარდანის თაველომარობით მღ. მელ. კელენჯერიძემ(მ მაისს) ხაგი, სახ. დარბახში, ხოლო 7 მაისს დეკუტატო საკრებულოში) საყურადღებო მოხსენება წაიკითხა.

Доволено Военной Цензурой. დაბეჭდობა-გამომეჭეული ანნა იმედაშვილისა

მიიღება ხელის მოწერა.

ამა 1915 წ. ინაენისთვიდან განიშობ სალ-ტერატურო, სამეცნიერო და სა-
პოლიტიკო ყოველთვიური ჟურნალი

„ესალო მოამბე“

ჟურნალი პარტიათა გარეშეა, დემოკრატიულ-პროგრესიული მიმართულებისა
ჟურნალში უმახლობელეს მონაწილეობას მიიღებს ივანე სპ. ელიაშვილი,
თანამშრომლებად მოწვეულნი არიან ჩვენი ცნობილნი მწერალნი
ჟურნალში დასაბეჭდად მოწონებულ ნაწარმოებთა ავტორებს მიეცემათ
შესაფერი ჰონორარი

პირველი ნომერი გამოვა ენკენისთვის 20—25—დე, ზომით 15—20 ფორმატდ
რედაქციის ბინა: თბილისი. ყაზბეგის ქუჩის შესახვევი № 4. ფოსტით: Тиф-
листь, ред. груз. жур „Ахали Моамба“.

ფასი: წლიურად 10 მ., ნახევარი წლით—6 მ., ხოლო ამა წლის ენკენისთვი-
დან ქრისტეშობისთვის გასვლამდე—4 მან. ფულად უნდა გამოიგზავნოს: Тиф-
листь, редакция груз. жур. „Ахали Моамба“ Ивану Спир. Эд. ашвили.

რედაქტორ-გამომცემელი ნინო ბუჯ. ყიფიანისა

ПРОДОЛЖАЕТСЯ ПОДПИСКА НА 1915 Г.
на еженедельный богато-иллюстрированный журнал

VII გ. იზდ. „РАМПА И ЖИЗНЬ“ VII გ. იზდ.

Подъ редакцией Г. Мунштейна (Lolo)

Театръ — Музыка — Литература — Живопись — Скульптура.

Подпис. цѣна: годъ 6 р. 50 к., 1/2 г. 3 р. 50 к., 3 мѣс. 1 р. 30 к. За гран. вдвое
75 к., 1 мѣс. 60 к. Допускается разсрочка. Объявлен. впереди т е к с т а, 75 к.
. строка петита, позади текста 50 коп.

Бесплатная премія для годовыхъ подписчиковъ:

Г л л е р е я с ц е н и ч е с к и х ъ д ѣ я т е л е й

роскошно-иллюстрированное издание

1900—1915 гг. Томъ 1-ый (въ двухъ частяхъ)

СОДЕРЖАНИЕ 1-го ТОМА:

Монографіи, характеристики и биографіи сценическихъ дѣятелей драмы, оперы и балета.
Статьи, очерки, воспоминания, стихи: Александра Амфитеатрова, Юрія Бѣльева, Н. Н. Вильде,
Евг. Гунста, В. М. Дорошевича, Александра Койранскаго, С. Кара-Мурза, Ян. Львова, Lolo
И. Пенлева, кн. А. И. Сумбатова, Ю. Соболева, Н. Е. Эфроса, М. Юрьева, Сергѣя Яблоно-
вскаго. Снимки въ жизни и роляхъ, зарисовки, Шаржи и проч. Репродукци рѣдкихъ портретовъ
и фотографій изъ музеевъ А. А. Бахрушина и В. В. Протопопова. Коллекци Н. А. Попова.

52 большихъ портрета (на обложкѣ) артистовъ, писателей, композиторовъ и **52**
художниковъ, больше 2000 снимковъ, зарисовокъ, шаржей, карикатуръ и пр.
Собственные корреспонденты во всѣхъ западноевропейскихъ театр. центрахъ

ОТКРЫТА ПОДПИСКА на весенній и лѣтній сезоны съ 1-го марта по 1-го
сентября—3 р. 50 коп., съ преміей—5 руб.

АДРЕСЪ: Москва, Богословскій пер. (уг. Б. Дмитровка), д. 1. Тел. 2-58-25 Конто-
ра открыта ежедневно, кромѣ праздничныхъ дней, отъ 11—4 часовъ дня. Подписка
принимается: также въ Москвѣ у Н. И. Печковской (Петровскія линіи), въ книжн.
маг.: „Новое время“ (въ Петрог. Москвѣ и пров. гор.), въ муз. маг. В. Бевель и К^о
(Москва, Петровка, 12), М. О. Вольфъ (Москва—Петроградъ) Л. Идзиковскій (Кіевъ)
во всѣхъ книжн. магаз. г. Москвы и провинціи. Можно подписываться по тел. 2-58-25.

წელიწადი
მისამე

მიიღება ხალხურად 1915 წ.
ყოველკვირეულ სათეატრო, სალიტერატურო, სახელოვნო და საზოგადოებრივ ჟურნალ

წლიურად 5 მ.
ნახევარი
წლით 3 მან.

"თეატრი და ცხოვრება"-ზე

ეუმორისტულ განყოფილებით და შარუებით

"თეატრი და ცხოვრება" ყოველგვარ ჯგუფურ-დასურ მიმართულებების გარეშეა ჟურნალი უმთავრეს ყურადღების მიაქცევს სცენის, სიტყვა-კაზმულ მწერლობის, მუსიკის, ქანდაკების, სახატერო-სახელოვნო და საზოგადოებრივ მოვლენათა გარკვევას. ყოველ ნომერში დაიბეჭდება სარეპერტუარო პიესა.

შ ა ს ი: წლით 5 მან., ნახევარი წლით 3 მან., თითო ნომერი 10 კაპ. ფულის შემოტანა ნაწილნაწილადაც შეიძლება: ხელის მოწერის დროს 2 მ., მარტის გასვლამდე 2 მ., დანარჩენი 1 მ. ენკენისთვის 1.

ელმოწერა მიიღება: რედაქციაში (სორაპანი-ს სტამბაში) დღით 9—2 ს., საღამოთი 5—7 ს., ჟურნალ-გაზეთების კანტორა "განთიად"-ში, "ცოდნას" წიგნსაქობროში, რკინის გზის სახელოსნოში—ალ. ძაძამიასთან, ქუთაისში თ. შიავრაშვილის წიგნო საგაზეთოში ს. ეპიტაშვილთან

მიიღება განცხადებანი ჟურნალში დასაბეჭდათ. განცხადების ფასი: 1 ევ. ორიგინით, 2, გვ. კორპუსის პუყარი ერთ სვეტზე 25 კ. მ-ზე—20 კ. 4-ზე—15 კ. ფული და ყოველგვარი მასალა უნდა გამოიგზავნოს იოს. იმედაშვილის სახელზე. ფოსტის მისამართი: Тифлиси, Ред. Театри да Цховреба Иосифу Имедашвили რედაქტორ-გამომცემელი ანნა იმედაშვილისა

ნომრებში "ბერძნულ"

ახლად შეკეთებული, საუცხოვოდ მოწყობილი, სუფთა, ელექტრონის სინათლით ქალაქის შუაგულს, ვორონცოვის ძველთან. ნომრები ოთხი აბაზიდან. ნომრებში სამზარეულო, ცხელი და ცივი წყლით საბანოებით (დღეში და ვანა).
თბილისი, მიხეილის პროსპ. № 5.
ტელეფ. 13—14 (წ)

РУССКАЯ ИЛЛЮСТРАЦИЯ

Еженедельный иллюстрированный журнал

Издание Т-ва И. Н. Кушнеревъ и К^о, Москва

Подписная цена: на годъ 6 руб. на полгода 3 р. 50 коп. на 3 мѣсяца 1 р. 80 к., на 1 мѣс. 65 к. Подписной годъ считается съ 1 февраля

Подписка принимается: въ МОСКВѢ: Пименовская, 16 и Николаевская 8; въ ПЕТРОГРАДѢ: Фонтанка, 117; въ КИЕВѢ: Караваевская, 5.

Редакция и контора: Москва, Пименовская, 16, телеф. 3-71-63.

Типографія „Соранъ“

სტამბა "სორაპანი"